

Motion till riksdagen

1989/90:So447

av Birger Rosqvist och Sven-Gösta Signell

(båda s)

Varningstext om dioxiner på cigarettförpackningar

En färsk japansk undersökning visar att tobaksrök innehåller förhållandevis stora mängder dioxiner. En person som röker fler än femtio cigaretter om dagen utsätts för högre halter än de svenska riskbedömningarna tillåter. skriver Göran Löfroth, professor i miljömedicin vid Nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg.

Dioxiner är ett samlingsnamn på ett antal klorerade ämnen. Under senare år har det kommit ett antal rapporter om dioxinernas förekomst och varningar för negativ påverkan på mänskliga organ och i människokroppen.

Den svåra olyckan i Seveso i Italien orsakade stora utsläpp av dioxiner med förödande konsekvenser för befolkning och kringliggande natur. Dioxinernas farlighet kom härigenom att ännu mera belysas och tilldra sig intresse.

Året efter Sevesoolyckan rapporterades för första gången att dioxiner förekom i rökgaser från sopförbränning. Dioxiner tycks kunna bildas nästan varhelst klor i någon form, värme och organiska ämnen eller kol finns.

Dessa tre faktorer värme, organiska ämnen och klor förekommer tillsammans bl.a. vid tobaksrökning. Redan 1980 publicerade en amerikansk grupp att man funnit dioxiner i cigaretttrök. Flera år senare, 1987, skrev naturvårdsverket i en rapport: "Tid efter annan dyker rykten om dioxiner i cigaretttrök upp, men hittills har det inte gått att få tag i några tillförlitliga mätdata." Man kanske inte ansåg att artikeln i den amerikanska tidskriften Science var tillförlitlig. Naturvårdsverket föreslog dock att man borde kartlägga situationen.

Enligt den nu presenterade japanska rapporten producerar varje cigarett i medeltal 65 pikogram dioxin uttryckt som dioxin-ekvivalenter enligt den beräkningsmetod som nu används i Norden. Askan innehöll mycket små mängder, fimpen ca 4 pikogram och röken 60–61 pikogram per cigarett.

Pikogram är ju något mycket litet, men den officiella riskbedömningen i Sverige är att man vid långvarig exponering inte bör utsätta sig för mer än 35 pikogram dioxiner per vecka och kg kroppsvikt. Det är lätt att räkna ut att en rökare kan överskrida detta gränsvärde vid rökning av 5–10 cigaretter per dag.

Situationen kan vara värre än vad siffrorna nu anger. Någon undersökning av dioxiner i sidorök, den rök som passivrökaren utsätts för mest, finns heller

inte. Men bildas dioxiner i huvudröken så bildas de även i sidoröken och troligen i större mängder.

Mot. 1989/90
So447

Som speciellt alarmerande har vissa rapporter om dioxiners förekomst i bröstmjök uppfattats. Det galler då överföringen från moder till barn.

Den sammansättning av olika dioxiner som produceras med tobaksrök tycks ha en likhet med den sammansättning som finns i bröstmjök och humanfett. Det är inte osannolikt att en betydelsefull del av dioxiner i bröstmjök orsakas av exponering till tobaksrök. Eftersom dessa dioxiner har en mycket lång uppehållstid i kroppen så kan rökning eller annan exponering för tobaksrök i tonåren ge utslag i bröstmjölken i 20- och 30-årsåldern. Vi anser detta vara särskilt alarmerande med tanke på det höga antalet tobaksrökande tonårsflickor i vårt land.

Det närmaste det svenska dioxinprogrammet kommit problemet med rökning och dioxiner är analys av cigarettpapper. Ett meddelande (Kemisk tidskrift, nr 11, 1988) visar att cigarettpapper innehåller ungefär 0.2 pikogram dioxin-ekvivalenter per cigarett.

Viss upplysning om cigaretttrökens farlighet anges på cigarettpaketet.

Men paketen för ett av våra vanligaste cigarettmärken innehåller också följande text:

Denna cigarett (märket) framställs av särskilt utvalda tobakssorter. Tillsammans med en speciell typ av filter ger dessa en lätt behaglig rök med fin, naturlig smak och en särskilt låg halt av kolmonoxid, tjära och nikotin.

Ingenting om dioxin finns angivet på paketen. Inte heller kan man läsa något om påverkan på andra av sidorök och inte heller något om påverkan på ammade små barn.

Vi anser att den japanska forskningsrapporten och de varningar som denna och professor Löfroths kommentarer härtill innebär måste observeras från ansvarigt svenskt myndighetshåll. Bland alla de miljöfrågor som aktualiseras från vissa s.k. miljövänners håll nämns sällan problemet med cigaretttrökningen. Vi anser för vår del att detta stora problem, som med god vilja skulle gå att bemästra, ännu mera bör observeras och därigenom på sikt kunna undanröjas. Ett sätt är att tillse att varningstext på cigarettpaketet verkligen tar med de risker som såväl rökare som omgivning utsätts för av cigaretttrökning. Det vore bättre än talet om "lätt behaglig rök..."

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om varningstext på cigarettförpackning.

Stockholm den 18 januari 1990

Birger Rosqvist (s)

Sven-Gösta Signell (s)